

אָתָּמֶר דְּלֹא לִיבָּעַי לְבֵר נְשׁ לְאַשְׁתַּבְּחָא בְּשׂוֹקָא, בְּגִינַּן
הַכִּינוֹ דְּשַׂרְיאָ דִינָא לֹא אַשְׁפֵּח בֵּין זְפַאַה וְחַיְבָא, וְלֹא
בְּעַי (לאסתפלא) לְאַשְׁתַּבְּחָא תְּמַן. וְהָא אָתָּמֶר דְּבָגִינַּן כֵּד
אַסְטִים נְח בְּתִיבָּה וְלֹא יִשְׁגַּח בְּעַלְמָא בְּשַׁעַתָּא דִינָא
יַתְּעַבֵּיד. וּבְתִיב (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מַפְתָּח
בֵּיתְךָ עַד בְּקָר עַד דִינָא. וְבָגִינַּן כֵּד וַיֹּאמֶר
הַמְּלִיט עַל נְפַשְּׁךָ אֶל תְּבִיט אֲחָרֵיךְ וְגוֹ.

רַבִּי יַצְחָק וְרַבִּי יְהוֹדָה הוּא אַזְלִי בְּאַרְחָא. אָמֶר רַבִּי
יְהוֹדָה לַרְבִּי יַצְחָק דִינָא דַעֲבֵיד קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ
הָוּא בְּמַבּוֹל וְדִינָא דְסֻדּוֹם, פְּרוּזִיְהוּ דִינָנוּ דְגִיהַנָּם הוּא
בָגִינַּן דְתַּחְיֵי גִיהַנָּם אַתְּדַנְנוּ בְמַיָּא וּבְאַשָּׁא.

**אָמֶר רַבִּי יַצְחָק סְדוּם בְּדִינָא דְגִיהַנָּם אַתְּדַנְנוּ, דְבְתִיב
וְיִי הַמְטִיר עַל סְדוּם וְעַל עַמּוֹרָה גְּפָרִית וְאַש
מֵאת יֵי מִן הַשָּׁמִים. דָא מַפְטָרָא דְמַיָּא וְדָא מַפְטָרָא**

לשון הקורash

רַבִּי יַצְחָק וְרַבִּי יְהוֹדָה הָיו הַולְכִים
בְּדֶרֶךְ. אָמֶר רַבִּי יְהוֹדָה לַרְבִּי יַצְחָק, הַדִּין
שְׁשׁוֹרָה דִין, לֹא מַבְהִין בֵין וּבְאי לְחַיְבָן,
וְלֹא אַרְיךְ לְהַמְצִיא שָׁם. וְהָרִי לְמַרְנוֹן
שְׁבָסְפָת זוּ נִסְגָּר נִמְתַּבֵּה וְלֹא נִמְצָא
בְּעוֹלָם בְּשַׁעַה שְׁהָדִין נִعְשָׂה, וְכַתּוֹב (שמות
ט) וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מַפְתָּח בֵּיתְךָ עַד
בְּקָר, עַד שִׁיעָשָׂה הַדִּין. וּמִפְנֵי כֵּה, וַיֹּאמֶר
הַטְּלִיט עַל נְפַשְּׁךָ אֶל תְּבִיט אֲחָרֵיךְ וְגוֹ.

דָאַשָא. דָאַזְאַהוּאַ דִינָאַ דְגִיהַנָם, וְחַיְבֵיןַ דְגִיהַנָם
בְתִרְיֵיןַ דִינַיַןַ אַלְיֵיןַ אַתְדָנוּ.

אמֶר לֵיהַ דִינָאַ דְחַיְבֵיןַ דְגִיהַנָם תְרִיסֶר יְרַחִי,
וְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא סְלִיק לֹזַן מְגִיהַנָם, וְתִפְנֵן
מְתַלְבִּגְנֵין וְיִתְבִּין לְתִרְעָא דְגִיהַנָם, וְחַמְאוֹן אֲנוֹן חַיְבֵיןַ
דְעַלְיֵין וְדַגְנֵין לֹזַן תִפְנֵן, וְאַנְיֵין תְבֵעַי רְחַמֵי עַלְיֵיהוּ.
וְלִבְתֵר קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חַיִם עַלְיֵיהוּ וְאַעֲילֵל לֹזַן
לְדוֹכְתָא דְאַצְטְרִיךְ לֹזַן. מִהַהוּא יוֹמָא וְלַהֲלָאָה גּוֹפָא
אַשְׁתְּבָךְ בְעַפְרָא וְגַשְׁמַתָּא יְרָתָא (דף קח ע"א) אַתְרָה
בְּדַחְזֵי לָהּ.

תָאַ חַזְיַהַ דָהָא אַתְמָר דְאַפְיָלוּ אַפְנוֹן בְּנֵי טוֹפְנָא לֹא
אַתְדָנוּ אַלְאַ בְּאַשָא וּמִיאָ. מִיאָ קְרִירָן נְחַתֵּי
מְלֻעִילָא, וּמִיאָ רְתִיחָן סְלִקי מְתַתָּא בְּאַשָא. וְאַתְדָנוּ
בְתִרְיֵיןַ דִינַיַןַ, בְגַיַןַ דִינָאַ דְלֻעִילָאַ חַבֵּי חַזָה, בְגַיַןַ בְּךָ
בְסְדּוּמַ גְּפָרִית וְאַשָּׁ.

לשון הקודש

הוּא דִין הַגִּיהַנָם, וַרְשֵׁעַי הַגִּיהַנָם נְדוֹגִים
בְשִׁנֵי הַדִּינִים הַלְלָה.
אמֶר לוּ, הַדִּין שֶׁל רַשֵּׁעַי הַגִּיהַנָם שְׁנִים
עָשָׂר חֶדְשִׁים, וְהַקְרֹושׁ בְּרוֹךְ הוּא מַעַלָה
אַוְתָם מִהַגִּיהַנָם, וְשֵׁם מְתַלְבְּגִים וּיוֹשְׁבִים
לְשַׁעַר הַגִּיהַנָם, וּרוֹאִים אַוְתָם רְשִׁיעִים
שְׁנַכְנָסָוּ וְדָנִים אַוְתָם שֵׁם, וְהֵם מַבְקָשִׁים
עַלְיָהָם רְחַמִים, וְאַחֲרֵיכֶם הַקְרֹושׁ בְּרוֹךְ

אמֶר לֵיה אֵי יִקְוָמֹן לַיּוֹם דַּיְנָא. אמר ליה הא אמר. אבל אלין הסדום ועמו רה לא יקומו, ויקרא אוכח דברי היב, (דברים כט) גִּפְרִית וְמֵלֵח שְׁרָפָה כָּל אָרְצָה לֹא תָּזַרְעַ וְלֹא תִּצְמַח וְגַ�). אשר הפק יי' באפוי ובחמתו. אשר הפק יי', בעלמא דין. באפוי, בעלמא דאתה. ובוחמתו, בזמנא קדשא בריך הוא לאחיה מתיא. אמר ליה תא חוי, כמה דארעא דלהון אתהbid לעלם ולעלמי עלמי, וכי נמי אתהavid אפין לעלם ולעלמי עלמי.

וְתֵא חוי, דין קדשא בריך הוא דין לא קבל דין. אפין לא הוה תיבין נפשא דמסבנא במייכלא ובמשתיא, אוף וכי קדשא בריך הוא לא אתה לבן נפשיהו לעלמא דאתה. ותא חוי, אפין אתהמען מצדקה דאקרי חיים, אוף קדשא בריך הוא

לשון הקודש

בזמנ שעהיד הקדוש ברוך הוא להחיות מותים. אמר לו, בא ראה, כמו שאrzם אבדה לעולם ולעולם עולמים, גם בה הם אבדו לעולם ולעולם עולמים. ובא ראה שדין הקדוש ברוך הוא דין בוגדר דין. הם לא השיבו את נפש העני במאכל ומשקה - גם בך הקדוש ברוך הוא לא חשיב נפשם לעולם הבא. ובאי ראה, הם נמנעו מצדקה שנקרעת חיים

דיןיהם, משומ שדין של מעלה בך הוא, ולבן בסדם גפרית ואש.

אמר לו, האם יקומו ליום הדין? אמר לו, הרי נתבאר, אבל אלו של סדם ועمرה לא יקומי, והפתוב מוכית, שבתוב דברים (^{טט}) גפרית ומלח שרפאה כל ארץ לא תזרע ולא תצמיח וגנו, אשר הפק ה' באפוי ובחמתו. אשר הפק ה' - בעולם הארץ. באפוי - בעולם הבא. ובחמתו -

מִנְעָם מַעֲיָהוּ חַיִם בְּעַלְמָא דֵין וּבְעַלְמָא דָאָתִי. וְכֹמֶה
דָאָנוּ מִנְעָם אֶרְחַיּוֹן וְשְׁבִילַיּוֹן מִבְנֵי עַלְמָא, הֲכִי נִמְיָ
קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנְעָם מַעֲיָהוּ אֶרְחַיּוֹן וְשְׁבִילַיּוֹן דְּרַחְמָיִ
לְרַחְמָא עַלְיָהוּ בְּעַלְמָא דֵין וּבְעַלְמָא דָאָתִי.

רַבִּי אָבָא אָמַר בְּלַהּוּ בְּנֵי עַלְמָא יְקוּמוֹן, וַיְקוּמוֹן
לְדִינָא וּלְלִיהוּ בְּתִיב, (וְנִיאַל יב) וְאַלְהָ לְחַרְפּוֹת
לְדָרָאוֹן עַזְלָם. וְקְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַאֲרִי דְּרַחְמָיִן
אִיהָוּ, בַּיּוֹן דָּרוֹן לְהּוּ בְּהָאִי עַלְמָא וְקַבְּילָוּ דִינָא, לֹא
אָתְדָנוּ בְּכָלְהּוּ דִינָן.

אָמַר רַבִּי חִיא בְּתִיב וַיִּשְׁלַח אֶת לֹוט מִתּוֹךְ
הַהֲפֹכָה וְגוֹ'. מַהוּ בְּחַפְךְ אֶת הַעֲרִים אֲשֶׁר
יִשְׁבּוּ בָּהָן לֹוט. אֶלָּא בְּכָלְהּוּ עַבְדָּיו דִיּוֹרְיה לֹוט, דְבִתִּיב
וְלֹוט יִשְׁבּוּ בְּעָרִי הַכְּבָר וַיַּאֲהַל עַד סְדוֹם. (וְכִתְיבּוּ אֲשֶׁר יִשְׁבּוּ
בָּהָן לֹוט. אֶלָּא וְדֹאי בְּכָלְהּוּ עַבְדָּיו דִיּוֹרְיה) וְלֹא קַבְּילָוּ לִיהָ, בָּר דְּמַלְךָ

לשון הקידוש

הוּא הוּא בַּעַל הַרְחָמִים, בַּיּוֹן שְׁהָן אָוֹתָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וּבָמוּ שָׁהָם
מִנְעָם דְּרָכִים וְשְׁבִילִים מִבְנֵי הָעוֹלָם - בָּהָן

אָמַר רַבִּי חִיא, בְּתוֹב וַיִּשְׁלַח אֶת לֹוט
מִתּוֹךְ הַהֲפֹכָה וְגוֹ'. מַהוּ בְּחַפְךְ אֶת
הַעֲרִים אֲשֶׁר יִשְׁבּוּ בָּהָן לֹוט? אֶלָּא בְּפֶלֶ
עַשְׂה דִיּוֹרְוֹ לֹוט, שְׁבַתּוֹב וּלֹוט יִשְׁבּוּ בְּעָרִי

הַכְּבָר וַיַּאֲהַל עַד סְדוֹם. וְכִתְיבּוּ אֲשֶׁר יִשְׁבּוּ בָּהָן
לֹוט. אֶלָּא וְדֹאי שְׁבָכְלָם עַשְׂה אֶת דִיּוֹרְוֹ וְלֹא

- אָפְּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִנְעָם מִהָּם חַיִם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וּבָמוּ שָׁהָם
מִנְעָם דְּרָכִים וְשְׁבִילִים מִבְנֵי הָעוֹלָם - בָּהָן
גַּם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִנְעָם מִהָּם דְּרָכִים
וְשְׁבִילִים שֶׁל רַחְמִים לְרַחְםָם עַלְיָהָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אָבָא אָמַר, בָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יַעֲמֹדוּ
וַיְקוּמוּ לְדִין, וּעֲלֵיכֶם בְּתֻובָב (וְנִיאַל ט) וְאַלְהָ
לְחַרְפּוֹת לְדָרָאוֹן עַזְלָם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

סְדֻם קָבֵיל לִיה בַּסְדֻם בְּגִנִּיה דָאָבָרָהּ:

וַתִּתְבֹּט אֲשֶׁתוֹ מַאֲחָרוֹיו, מַאֲחָרֶיהָ מִיבָּעָי לִיה, אֶלָּא
מִבְּתָר שְׂבִינְתָּא. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר מִבְּתָרֶיהָ
דָּלוֹט, דְּמַחְבָּלָא אָזַיל אַבְתָּרֶיה, וּכְיַ אַבְתָּרֶיה אָזַיל,
וְהָא הוּא שְׁדָר לִיה, אֶלָּא בְּכָל אַתָּר דְּהֹוה אָזַיל לוֹט
אַתְּעַבְבָּמַחְבָּלָא לְחַבְלָא, וְכָל אַתָּר דָאָזַיל כָּבָר וְשִׁבְיךָ
לְאַחֲרֶיהָ הֹוה מַהְפֵּךְ לִיה מַחְבָּלָא.

וּבְגִין כֵּה אָמַר לִיה אֶל תִּתְבֹּט אַחֲרֵיכֶם דָּהָא אֲנָא
אַחֲבֵל בְּתָרֶךָ, וַיַּעַל דָּא בְּתִיב וַתִּתְבֹּט אֲשֶׁתוֹ
מַאֲחָרוֹיו וְחַמֵּת מַחְבָּלָא. קָדוֹן וַתָּהַי נְצִיב מְלָח. דָּהָא
בְּכָל זְמָנָא דְּמַחְבָּלָא לֹא חַמֵּי אַנְפּוֹי דָבָר גַּשׁ (נַ"א אַחֲרֵי
אַנְפּוֹי לְבָר גַּשׁ) לֹא מַחְבֵּיל לִיה. כִּיּוֹן דְּאַתְּתִּיה אַהֲדָרָת
אַנְפּוֹחָא לְאַסְטַפְּלָא אַבְתָּרֶיה מִיד וַתָּהַי נְצִיב מְלָח.

לשון הקודש

אותו הפשחתה.

וְלֹכֶן אָמַר לוֹ אֶל תִּתְבֹּט אַתָּרֶיה, שְׁהָרִי
אֲנָי מַחְבֵל אַחֲרֵיכֶם. וַיַּעַל וְהַבָּרוּב וַתִּתְבֹּט
אֲשֶׁתוֹ מַאֲחָרוֹיו, וְרָאָתָה אֶת הַפְּשַׁחַת, אֲנוֹ וַתָּהַי נְצִיב מְלָח.
שְׁהַפְּשַׁחַת אִינוֹ רֹוֹאָה אֶת פְּנֵי הָאִישׁ
וְמִרְאָה פְּנֵיו לְאִישׁ, הוּא אִינוֹ מַשְׁחִית אֶתְנוֹ.
כִּיּוֹן שְׁאֶשְׁתוֹ הַחוֹזֶר פְּנֵיה לְהַסְתַּבֵּל
אַחֲרֵיכֶם, מִיד וַתָּהַי נְצִיב מְלָח.

קָבְלוּ אֶתְנוֹ, חֹווּ מִפְּלָךְ סְדֻם שִׁקְבֵּל אֶתְנוֹ
בַּסְדֻם מִשּׁוּם אַבָּרָהָם.

וַתִּתְבֹּט אֶשֶּׁתוֹ מַאֲחָרוֹיו, הִיה צָרִיךְ לְכַתֵּב
מַאֲחָרֶיה? אֶלָּא מַאֲחָר הַשְׁכִּינָה. רַבִּי יוֹסֵי
אָמַר, מַאֲחָרוֹיו שֶׁל לוֹט, שְׁהַפְּשַׁחַת הִיה
הַזָּלֶךְ אַחֲרֵיכֶם. וּכְיַ אַחֲרֵיכֶם הַלְּךָ, הָרִי הָוָא
שְׁלַח אֶתְנוֹ? אֶלָּא בְּלֹ מִקּוֹם שְׁלַחְךָ לוֹט,
הַתְּעַבֵּב הַפְּשַׁחַת לְהַשְׁחִית, וְכָל מִקּוֹם
שְׁלַחְךָ כָּבָר וְהַשְׁאֵיר לְאַחֲרֵיכֶם, הִיה הַזָּפֵךְ

רבי אלעזר ורבי יוסף הוו קיימי יומא חד ועסקי בhai קרא, אמר רבי אלעזר בתיב, (דברים ח) אמר אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכָנּוֹת תַּאכְלֵ בָה לְחַם, לֹא תִּחְסַר כָל בָה. הָאֵ בָה בָה תִּרְיֵ זְמַנֵי אַפְמָא. אֲלֹא הָא אַתְמַר דְקֹדְשָׁא בָרִיךְ הוּא פְלִיגָן כָל עַמְינָן וְאַרְעָזָן לְמִמְנָן שְׁלִיחָן, וְאַרְעָא דִיְשְׂרָאֵל לֹא שְׁלִיט בָה מְלָאָבָא וְלֹא מִמְנָא אַחֲרָא אֲלֹא אֵיתָו בְלַחְזּוֹן, בְגַין כֵךְ אֲעֵיל לְעַמָא דְלֹא שְׁלִיט בָהו אַחֲרָא לְאַרְעָא דְלֹא שְׁלִיט בָה אַחֲרָא.

תא חוי, קדשא בריך הויא יהיב מזונא תפון בקדמיתא ולברתר לבל עלא מא. כל שאר עמיין עובדי עבודת כוכבים ומזרות בمسכנות, וארעא דישראל לאו הבי, אֲלֹא אָרֶץ יִשְׂרָאֵל אַתָּז בְקָדְמִיתָא ולברתר כל עלא מא.

לשון הקידוש

רבי אלעזר ורבי יוסף הוו עומדים يوم אחד וועסקים בפסקוק דינה. אמר רבי אלעזר, כתוב (דברים ח) אָרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכָנּוֹת הַאכְלֵ בָה לְחַם לֹא תִּחְסַר כָל בָה. לשם מה פעמים בָה בָה? אֲלֹא תְרִי נאמר שהקדוש ברוך הוא חילק את כל העמים והארצאות לשלווחים ממננים, ובארץ ישראל לא שולט מלך ולא מנה אחר, אֲלֹא הוּא לְבָדו, לְבָן הַבָּנִים

ובגין כך הארץ אשר לא במסכנות תאכל בה להם. אלא בעתרו בספוקה דכלא תאכל בה ולא באתר אחרא. בה בקדישו דארעא, בה שרייא מהימנותא עלאה. בה שרייא ברכתא דלעילא, ולא באתר אחרא.

תא חוי בתיב פנו יי הארץ מצרים. עד הבא לא אתידע פנו יי اي הווא הארץ מצרים, ואי איהו הארץ סדום, (דף קט ע"א) נאי איהו גן יי דאקרי גן ענן. אלא בון יי דאית בה ספוקה ועדונא דכלא, הבי נמי הוה סדום והבי נמי מצרים. מה גן יי לא אצטראיך בר נש לאשכאה ליה, אוף מצרים לא אצטראיך אחרא לאשכאה ליה, בגין דגילום איהו אסיק ואשקי לכל ארעא דמצרים.

תא חוי, מה בתיב, (זכריה י) **והיה אשר לא יעלה**

לשון הקודש

ולבן הארץ אשר לא במסכנת תאכל בה מצרים ואם הוא הארץ סדום ואם הוא גן להם, אלא בעשר, בספוק של הכל תאכל בה ולא במקומות אחר. בה בקדשת הארץ, בה שורה האמונה העליונה, בה שורה הברכה שלמעלה, ולא במקומות אחר.

בא ראת, כתוב בון הארץ הארץ מצרים. **בא ראה מה בתוב,** (זכריה י) והיה הארץ עד בון לא נודע גן הארץ אם הוא הארץ